

Sivistyslautakunta

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Opetus- ja varhaiskasvatus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos%	SU 2025	SU 2026
TOIMINTATUOTOT	687 377	629 147	644 454	2 %	644 454	644 454
TOIMINTAKULUT	-9 917 595	-10 774 043	-11 454 919	-6 %	-11 666 899	-11 895 641
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-9 230 218	-10 144 896	-10 810 465	-7 %	-11 022 445	-11 251 187

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja

Vastuualueen toiminta:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinto jakautuu sivistyspalveluiden, opetuspalveluiden sekä varhaiskasvatuspalveluiden hallintoon. Sivistys- sekä opetuspalveluiden hallinnosta vastaa sivistysjohtaja ja varhaiskasvatuspalveluiden hallinnosta varhaiskasvatusjohtaja.

Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluu varhaiskasvatus päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa, yksityinen varhaiskasvatus ja kotihoidontuki. Kunta maksaa lisäksi yksityisen hoidon tukea ja yksityisen hoidon tuen kuntalisää. Varhaiskasvatusta tarjotaan Peiponpellon, Satumetsän ja Peuraniityn päiväkodeissa sekä kunnallisessa ja yksityisessä perhepäivähoidossa. Opetuspalveluissa tarjotaan esi- ja perusopetusta vuosiluokkien 0–6 kouluissa Narvassa ja Ylämäellä sekä vuosiluokkien 0–9 yhtenäiskoulussa Kirkonkylällä.

Muu koulutus sisältää Pirkan opiston kansalaisopistopalvelut, jotka jakautuvat vapaaseen sivistystyöhön, musiikin taiteen perusopetukseen ja muuhun taiteen perusopetukseen. Pirkan Opisto on Vesilahden, Lempäälän, Pirkkalan ja Nokian yhteinen kansalaisopisto, jossa Nokian kaupunki toimii isäntäkuntana. Lisäksi Taito Pirkanmaa ry:n Vesilahden Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä antaa laajan oppimäärän mukaista käsityön taiteen perusopetusta.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevasta:

Varhaiskasvatuslain ja –suunnitelman muutokset (mm. asiakasmaksulaki, ilmoitusvelvollisuus, kolmitasoisien tuen järjestäminen, henkilöstömitoitus) ovat tuoneet viime vuosien voimakkaan muuttovoiton ja varhaiskasvatukseen osallistumisasteen kasvun ohella lisähaastetta palvelun toteuttamiselle ja kehittämiselle. Käytännössä sääntelyn kiristyminen, laadun kehittäminen, asiakasmaksujen alentaminen ja palvelutarpeen kasvu näkyvät merkittävinä kulujen kasvuna, mutta samaan aikaan päiväkotien käyttöaste on parantunut ja varhaiskasvatuksen kustannukset laskennallista lasta kohden ovat alentuneet. Vesilahden kunnan varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt ovat laadukkaita, palvelun toteuttamiseen on saatu pätevää henkilöstöä ja asiakastyytyväisyys on korkeaa. Näistä kaikista tulee huolehtia myös jatkossa. Uuden päiväkodin hankesuunnittelu valmistuu vuonna 2023, jolloin yleinen taloustilanne, rakennus- ja korkokustannusten voimakas nousu ovat kääntäneet Vesilahden

kuntien välisen nettomuuton negatiiviseksi. Vuonna 2023 on Vesilahden kunnassa myönnettyjen rakennuslupien määrä laskenut yli 50%, joten viime vuosien kaltainen muuttovoitto ei lisää palvelutarvetta lähivuosina, jolloin nyt suunniteltavien kohteiden on määrä valmistua. Syntyvyys Vesilahden kunnassa on ollut vuosina 2018–2022 vuosittain keskimäärin 35 lasta, joten palveluverkon laajentaminen on tarpeellista vain tilanteessa, jossa muuttovoitto on jatkuvaa. Uusi päiväkotikiitos voi olla siinä yksi merkittävä osatekijä.

Esi- ja perusopetuksessa vuosina 2024-2029 perusopetuksesta poistuvat ikäluokat ovat noin 30 oppilasta esiopetukseen tulevia ikäluokkia suurempia, joten oppilasmäärän pienentymisen jyrkkyyden ratkaisee mahdollinen muuttovoitto. Taloudellisesta näkökulmasta katsottuna tämä johtaa ilman sopeutustoimia oppilaskohtaisten kulujen kasvuun. Myös koulujen oppimisympäristöt ovat pääosin kunnossa, mutta vuosina 2024–2025 niiden ylläpitoon ja kunnostukseen on varattu investointeihin noin miljoona euroa. Toiminnallisesti kehittämisen kohteina ovat tuen rakenteet ja joustava esi- ja alkuopetus sekä erityisesti oppilaiden hyvinvointi. Esiopetuksen muuttuminen kaksivuotiseksi etenee ja Vesilahdessa tulee ennakoita sen vaikutuksia sekä palveluverkon että toiminnan kannalta. Kouluterveyskysely on tuonut esiin huolestuttavia trendejä, joiden suunnan muuttamiseen opetus-, opiskelu- ja nuorisopalvelut ovat yhteistyössä ryhtyneet. Hyvinvointialueuudistus vei opiskelu- ja nuorisopalvelut toiseen organisaatioon ja riittävästä resursseista sekä toimivista yhteistyörakenteista hyvinvointialueen kanssa on huolehdittava niin yksilö- kuin organisaatiotasolla. Orpon hallituksen hallitusohjelmassa kerrotaan 200 M€ lisäyksestä perusopetukseen, joiden turvin kaavaillaan 2-3 vuosiviikkotunnin lisäämistä tuntikehykseen. On toivottavaa, että yleisen valtionosuuden yhteydessä maksettava rahoitus kattaa sen tuomien velvollisuuksien tuottamisen. Hallitusohjelman mukaisesti ollaan toteuttamassa myös oppimisen tuen uudistus, josta on tulossa hallituksen esitys vuoden 2024 loppuun mennessä. Tämän kustannusvaikutuksista ei ole vielä tietoa, mutta asiaa tulee seurata tarkasti.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden talousarvion ulkoinen toimintakate jää sisäisen ohjeistuksen mukaisesti 58 363€ alle kunnanhallituksen vastuualueittain määrittelemä sitovan tason (KH 2.10.2023 § 153). Suunnitelmavuoden 2025 talousarviossa ulkoinen toimintakate nousee 1,9% vuoden 2024 tasoon verrattuna, joten palkkaratkaisut ja kustannustason nousu huomioiden tulee vuodelle 2025 löytää sopeutuskohteita.

Tehokkuustunnusluvut

Tehokkuustunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Päiväkotien käyttöaste, vuoden ka.	Ei mitattu TP2022	70%	80%	70%	70%
Varhaiskasvatuksen kustannukset laskennallista lasta kohden, €/vuosi *ei sisällä mahdollisia uuden päiväkodin toimintakuluja	Ei mitattu TP2022	11 900	12 643*	12 914*	13 753*
Keskimääräinen lapsikohtainen asiakasmaksutulo, €/kk	Ei mitattu TP2022	100	100	100	100

Perusopetuksen oppilaskohtaiset kustannukset, €/vuosi (TA620 toimintakate/oppilasmäärä 1-9)	Ei mitattu TP2022	11 100	11 341	11 960	13 071
Laskennallinen ryhmäkoko (oppilasmäärä jaetaan opetukseen käytetyillä opetusresurssilla ja saatu osamäärä kerrotaan opetussuunnitelman tuntijaon mukaisella tuntimäärällä)	Ei mitattu TP2022	17	17	16	15

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	235	220	250	250	240
Yksityisessä varhaiskasvatuksessa olevien lasten määrä	25	20	20	20	20
Osallistumisaste varhaiskasvatukseen	Ei mitattu TP2022	84%	85%	85%	85%
Kunnallisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta	90%	90%	85%	85%	85%
Tehostetun ja erityisen tuen päätöksen saaneita lapsia varhaiskasvatuksessa %	Ei mitattu TP2022				
Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-2.lk oppilaiden % osuus	Ei mitattu TP2022	57%	60%	60%	60%
Esiopetuksessa olevien lasten määrä	55	52	53	37	44
Perusopetuksessa olevien lasten määrä	597	597	610	590	551
Tehostetun ja erityisen tuen päätöksen saaneita oppilaita esi- ja perusopetuksessa %	Ei mitattu TP2022				
Käsityö- ja muotoilukoulun tuntimäärä	540	540	540	540	540
Pirkan opiston tuntimäärä	3 322	3 810	3 720	3 720	3 720

Vapaa-ajan palvelut

Vapaa-ajan palvelut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos%	SU 2025	SU 2026
TOIMINTATUOTOT	157 646	156 350	162 935	4 %	162 935	162 935
TOIMINTAKULUT	-823 636	-892 924	-1 002 012	-12 %	-999 952	-1 020 115
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-665 990	-736 574	-839 077	-14 %	-837 017	-857 180

Vastuuhenkilö: Sivistysjohtaja

Vastuualueen toiminta:

Sivistyspalveluihin kuuluu kaksi vastuualuetta, jotka ovat opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut sekä vapaa-ajan palvelut. Vesilahden kunnan vapaa-ajan palveluihin kuuluu kunnan tarjoamat kirjasto-, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä näiden alla tapahtuva järjestöyhteistyö. Myös kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä yhdyspintatyö kunnan sisällä, kuntien välillä, hyvinvointialueen kanssa, Vesilahden yhteisöjen, järjestöjen, seurojen ja kunnan toimielinten kanssa sisältyvät vapaa-ajan vastuualueeseen.

Vapaa-ajan palveluiden keskeisenä tavoitteena on kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen laadukkaiden ja vaikuttavien vapaa-aikatoimintojen sekä kuntalaisten osallistamisen avulla. Vapaa-ajan palveluissa pyritään ennaltaehkäisemään syrjäytymistä sekä häiriö- ja riskikäyttäytymistä. Vapaa-ajan palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen, kulttuuriin ja liikkumiseen.

Vesilahden kirjasto on yksi Pirkanmaan PIKI-kirjastoista. Kirjastopalvelut edistävät kirjallisuuden, taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä elinikäistä oppimista. Kirjasto tarjoaa monipuoliset tilat tapahtumiin, yhteisöllisyyteen ja järjestöyhteistyön toimintaan. Kirjastolla on myös merkittävä rooli kuntalaisten osallisuuden edistämisessä. Kulttuuripalveluiden keskeisenä tehtävänä on tukea kuntalaisten kulttuurihyvinvointia.

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaiselle mahdollisuuden huolehtia omasta hyvinvoinnistaan monipuolisia liikuntalajeja harrastamalla niin omatoimisesti kuin ohjatusti. Nuorisopalvelut tarjoavat nuorille palveluita hyvinvoinnin tueksi ja mielekästä tekemistä sekä tapahtumia vapaa-ajalle. Nuorisopalveluilla on tärkeä rooli lasten ja nuorten osallisuuden edistämisessä sekä tarjoamalla vaikuttamisen mahdollisuuksia nuorisovaltuuston toiminnan kautta.

Toimintaympäristö ja näkemys tulevast:

Vapaa-ajan palveluiden merkitys kunnan toteuttamana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä on korostunut hyvinvointialueuudistuksen myötä. Vapaa-ajan palvelut ovat keskeinen toimija kunnan liikkumattomuuden vähentämiseen ja mielenterveyden edistämiseen kohdistuvassa strategisessa kärkihankkeessa, joiden tarve tulee selkeästi esiin kunnan hyvinvointisuunnitelman indikaattoreista ja kouluterveyskyselyn tuloksista.

Vapaa-ajan palvelut ovat onnistuneet hyvin hankehauissa, joiden turvin pystytään toteuttamaan monia "ylimääräisiä" palveluita. Tilanne on sinänsä myönteinen, mutta toimintojen hankevetoinen rahoitus sitoo resursseja hankehallintoon ja vaikeuttaa suunnitelmallista ja pitkäjänteistä palveluiden kehittämistä. Orpon hallitusohjelma leikkaa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionavustuksia 125M€ vuoteen 2027 mennessä, joten hankerahoitus tulee vähenemään merkittävästi lähivuosina.

Tehokkuustunnusluvut

Tehokkuustunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kirjaston toimintakulut € / asukas	65,82	60,00	80,00	77,00	78,00
Kokonaiskulut € / kirjaston laina	4,19	4,00	4,00	4,00	4,00
Liikuntapalveluiden toimintakulut € / asukas	43	48,23	38	35	36
Nuorisopalveluiden toimintakulut € / asukas	67,85	45,42	48	49	51
Kulttuuripalveluiden toimintakulut € / asukas	5,92	4,80	5,61	4,97	5,02

Informatiiviset tunnusluvut

Informatiiviset tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kirjaston kokonaislainaus / asukas	15,71	17,00	17,00	17,00	17,00
Aineistohankinnat € / asukas	7,9	9,00	8,89	8,16	8,79
Kirjaston fyysiset käynnit / asukas	6,03	12,00	12,00	12,00	12,00
Nuorisotilan käynnit / alle 29-vuotias	9,5	7,00	7,00	7,00	7,00
Liikunta-avustukset € / asukas	2,66	2,75	2,75	2,75	2,75
Nuorisoavustukset € / asukas	0,67	0,7	0,7	0,7	0,7
Kulttuuriavustukset € / asukas	2,66	2,75	2,75	2,75	2,75